

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PL – Ivan Olbracht: Nikola Šuhaj loupežník

Koločava

S jedné strany úzkého údolí Strimba s věčně zakouřeným vrcholem a Stremenoš, Tisová, Dervajka a Horb, s druhé Bojarinský, Kvasný vrch, Krásná a Růža. Neboť zde jsou jen hory. Jejich břidlové a drobové vrstvy byly zmačkány jako kus nepotřebného papíru, byly zkrouceny, zprohýbány, zhněteny a vytlačeny do oblak. Hory, kopce a hory. Jsou prorvány stržemi, roklemi, údolímí ne širšími než na rozpětí vojenského čtyrstupu, tisíce prameny a desítkami vodních toků, které stříkají po balvanech prahů a v tůních mají průhlednost zelených drahokamů.

Zde se rve o svou dráhu Koločavka. Tam, kde pod drobicími se skalami běží, aby splynula s Tereblou (běží už jen, neskáče a neválí se přemety), těžíc ze starého vítězství, jímž dobyla koryta a údolí alespoň sto kroků širokého, leží Koločava.

Pod drolivou skalou běží řeka; pod protější strání silnice. A mezi nimi je obec: vesnice tak dlouhá, že se nelze diviti, když nezkušeného cestujícího, jdoucího údolím podél chýší a domků s židovskými krámkami a pak zase podél luk a zahrad, a opět podél řady chýší, jímá podle jeho povahy zuřivost či tupá odevzdanost; neboť se mu po hodině a po třech a čtyřech hodinách chůze vždy znova odpovídá, že je v Koločavě, v Koločavě Něgrovcí, v Koločavě Horbu a v Koločavě Lazích.

A jméno Nikoly Šuhaje je úzce spojeno s Koločavou Lazy a jen o té je řeč. (...)

Zde žijí rusínští pastevci a dřevorubci, židovští řemeslníci a obchodníci. Chudí Židé a zámožnější Židé, chudí Rusíni a ještě chudší Rusíni. (...)

Nikola Šuhaj se vrátil.

Utekl z války. Domů. Do svých hor. Neboť ony jsou jediné, které stojí za to, aby se po nich stýskalo.

Koločava! Koločava!

Jak sladké jméno a jak chutná na jazyku!

Stál na noční silnici a sál mléčnou vůni Koločavy. Tma byla tvrdá jako kamení a v ní žlutě blýskalo několik okének jako lístky kyzu v uhlu. Do ticha zněly duté údery dřev mlýnské stoupy, která stlouká vlněné tkanivo domáckých stavů a již jest slyšeti jen v noci. Tmou prošla holčička, nesoucí na velké lopatě z chýše do chýše řeřavé uhlí ale byla osvětlena jen tvář a prsa dítěte, ostatního těla viděti nebylo. (...)

Šel domů. Do chýše svého otce Petra Šuhaje, která stála asi hodinu cesty za sraženou vsí, tam, kudy se jde podél Koločavky k lesům Sucharu a již blízko nich. Zat'ukal na okno. Na skle se objevila matčina tvář. Co tu chce Nikola? Vyšla.

Stála v košili proti němu na zápraží, oba se maličko usmívali a hleděli na sebe. Na účel přichodu se nebylo třeba ptáti, puška na rameni říkala vše.

„Otec je v poli?“

Ne, byl doma. Šrapnel mu přerazil nohu také v paži zůstalo několik kulek. Teď ho poslali domů na dovolenou; než zase půjde.

„Dětem neříkejte nic, maminko.“

(Olbracht Ivan: Nikola Šuhaj loupežník, Svoboda, 1950, str. 19 –

Interpretace textu ukázky:

1. Jaký slohový postup zvolil autor v první polovině ukázky. Svě tvrzení doložte na příkladech textu .
2. Jakým je literárním druhem ukázka? Používá autor jazykové prostředky typické pro tento druh?
3. Kde a v které denní době se odehrává děj?
4. Jaké bylo složení obyvatelstva ve vsi?
5. Kde bydleli Šuhajovi?
6. Kdo z rodiny Šuhajových byl doma?
7. Odkud a proč byl domů poslán otec Nikoly? Jak se jmenoval?
8. Vypište z textu příklady
 - a) personifikace
 - b) epitetonu
 - c) přirovnání

I. Olbracht: Nikola Šuhaj loupežník

1. Určete literární žánr díla.
2. Odkud autor čerpal námět pro svou knihu?
3. Proč se musel Nikola skrývat?
4. Za jakých okolností získal nezranitelnost?
5. Které postavy vystupují v díle? Stručně je charakterizujte.
6. Zhodnoťte jazyk, jazykové prostředky díla.
7. Která další díla autor situoval do prostředí Podkarpatské Rusi?

